

Prošnja učitelja.

Več učencov hodi v šolo, kateri so bleskoviga, opadeniga obličja; tudi ni veselja, ne otročje gibljivosti na njih viditi. Veliko taci je tudi, ki vodo v posteljo pušajo (se vsčivajo). Nejevoljni ali nevsmiljeni starši sirotice zjutrej pretepavajo, jih brez zajterka v šolo pošiljajo in takó ubogim otročičam vse veselje za uk in h igri umerje. Prosim tedaj prvič starše taci nadložnih otrok za usmiljenje, ki so večidel sami tega krivi, kér jim potrebna oblačila in toplih ležiš ne preskerbé. Pri odraslih pa mislim, de je kaka bolezen vzrok te razvade, de postlje rosijo, če se ravno h vodi budijo in odevajo. Za te sirotice prosim pripomočik! Kdor ga vé, naj ga dobrotljivo po „Novicah“ oznani. Musy.

Odgovor na pričujočo prošnjo. Mene je skušnja naslednjih pomočkov zoper imenovano nadlogo učila; drugi zdravniki bojo morebiti še kaj družiga svetovali.

Po mojih skušnjah nikdar ne izvira imenovana ponočna napaka otrok iz kake bolezni, ampak je le slaba navada ali razvada, ktere so sami starši krivi, zoper katero tedaj tudi zdravil iz lekarije (apoteke) potrebna ni. Izrejénje otrok je napčno že v pelnicah bilo in je napčno ostalo, ko je otročè odrastlo. Revčike pušajo celo noč ali celi dan mokre v pelnicah ležati; če vpijejo, bedaste matere — kmetiške in gosposke — le mislijo, de so lačni, ter jih silijo sesati ali pa jim podmêta v usta namašijo, de morajo, hočejo ali ne hočejo, jenjati vpiti. De pa otročički vpijejo, kér jim je zoperno na mokrim ležati, to jim nikakor ne pade v glavo. Kaj se zgodi? Otroci se navadijo sčasama scavnice in na zadnje še ne čutijo več, kadaj voda pod nje gré. Takó rastejo naprej in imenovana gerda navada ž njimi. Zdaj pa jih začnejo starši grajati, jih tepêjo, s vsčano rjuho pred hišo postavljajo ali pa pri kakim konjedircu ali pri kaki rokovmažarci pomoči išejo. Ta jim svelje pečeno miš na večer jesti dajati i. t. d. Naj mi kdo rêče, de ni res, kar govorim!! — Otroke imenovane napake odvaditi, je tedaj treba, jih že v pelnicah snažnosti vaditi, kar jim tudi k zdravju in téku nar bolj pomaga. Če pa že odraseni postelje rosijo, je gotovo in nar bolje sredstvo: jih ponoči skozi kaka dva tedna vsake dve uri zbudovati, de grejo k svoji potrebi. — Jih pretépati in očitno zasramovati, ne pomaga clo nič in še škodje, zakaj prestrašeni otroci oslabíjo na tistih delih, ki mehur zaperajo in odperajo, ter nemorejo vode deržati. De od straha še odrasenimu voda uide, vsak sam vé. — Zraven tega naj se takim otrokam na večer nikar ne pripustí, veliko vode piti ali pa taci jedí jesti, ktere bolj na vodo ženêjo, kakor sladke repe i. t. d. Po zimi naj bojo gorko oblečeni in naj ležé v toplih stanicah; zakaj mraz zapéra vse kožne potne luknjice ter storí, de vse vodene smeti trupla (wässrige Auswurfsstoffe) vdarijo na mehur in se tukej ocedijo, kér skozi kožo iz trupla iti ne morejo. Zavoljo tega vsaciga človeka pozimi veliko več na vodo žéne, kakor poleti. — To so gotovi pomočki zoper rosénje otrok: le 14 dni je imenovaniga zvestiga ravnanja in poterpljenja potreba, in treba ne bo — poscanih rjuh sušiti, pa tudi ne krajcarja v lekarijo nêsti. Dr. Bleiweis.

Proglas zastran noviga slovenskiga slovnika in slovnice.

(Na dalje.)

2) Jaz slovníkov samih ne prepisujem, ampak Slovenščino še iščem ravno takó iz vséh dosihdob natisnjenih drugih slovenskih bukev in rokopisov od naj starših tréh Frizinžkih (Brezničkih) monumentov (*Glag. Cloz.* str. XXXV — XLI) in od Truberja dár do naj

novejšega lista naših Novic in do Celjskih vse pohvale vrednih Evangeljev (17. Priloga k Novicam), kakor

3) iz slovarjev vseh inih Slovanskih narečij po ustnem, večletnem izpraševanju navlašé zatónajemanih možev iz raznih Slovenskih krajev: iz Ogersko-Slovenskoga sem si bil na dalji čas prostáka Vladislava Cesarja Porabca; za Štajersko na 6 lét vinogradnika Kazimira Redenika Pohorca; za Rozeanski romón čez 6lét Ratibora Longína Béljana ter za Krajnsko in Koroško vse k meni prihajavše suknarje, rešetarje i. t. d. izkúšal, kér sem presvedočen, da je med Slovenci dosta — Slovánom znanega — blagá, kar se je domorodcem skrivalo dosihmal, kér še prilike ni bilo, je nalésti.

4) Verh tega mi dobri domorodci céle zbirke Slovenskih besed in besedil, ter svoje rokopise in knjige iz svojih in ljudskih knjižnic pošiljajo (so pošiljali) izmed teh jih zdaj le nekoliko, pak ves hvaléžen imenujem: za Ogersko gospode K — é in T — n; za Štajersko: pred vsemi drugimi céle bremena prečest. g. Slomšek, potle gospode Prof. Kvas, Košár, Šerf, Krempelj, Muršec, Vraz, Drobnič, Matjašič, Kanjuh, Dr. Vogrin, Macún, Pirš, Terstenjak, Račić, Godina, Lah, Stranjšak, Rajzman, Kvar, Mulec, Novak, Šmidinger, Jarec, Režan, Rižnar, Galuf, Ihan; za Koroško gosp. Majer; za Krajno tude posebno gospode Dr. J. Bleiweis, Jernej in Jakob Medved, Prof. Metelko, Stanič, Koseski, Volčič ter mimo teh gospodov kn. vl. Ostrovski.

5) Tude naš stari Gradec in naša zlata Ljubljana mi zvésto odpirahtha (sta odpirala) svoje knjižnice in knjigarnice.

Tu je nekoliko izvirkov, iz katerih mi je Slovenščina za slovník in slovnico obilno pritékala, ter teliko vzrokov, za kár se je to délo pokesnilo — prostranilo.

Akoravno tej sedanji slovník ne bode izčista in ves etymologički po volji učenih Slovánov (gosp. *Sreznjevskega časop. Cesk. Muz.* 1840.) bo vémdar, kakor sedašnja doba od takovega déla terja, kratičke etymologičke razvitke obderžal.

Potle moj slovník z slovnico vred bo Slovenski, česar ne hočem in ne smém utajiti, da se gdejtér masti prepirljivci iz kakega kota zoper mene ne vzdignejo, ako njihove popáke razodénem in v kraj spravim, iz drugega kota pak samo čisto zlató pokázem jihovim ostermenétim očém: rêčem tukaj očitno in razločito, da moj namen ni ktero Slovensko pod — ali podpodnarečje (bodi si Ogersko-Slovensko, ali Štajersko, ali Krajnsko, ali Koroško, ali Hervatsko; ali Rozeansko) zatréti ali ti na verh potegnoti, ampak iz vseh pod — in podpodnarečij željím, hočem in se upiram le samo, kar je jeklénega zernja — suhega zlatá — čiste pšenice in dragega kamnja naši materi Slavi v eden snop, v edno gomoljo, v edno žitnico ter v eden véneč spraviti: za zuno in žlindro pak mi clo nikár ni, naidi še si toliko zagovarjavcev.

(Dalje sledí.)

Popis tamnice (jetnišnice) v Gradiški na Soči

ali

živi in mertvi vlaháni Slovenci
od kodi so?

Pisal sim pričujoči sostavik Novicam, da bi ga njih bravci razglasili po deželi, kolikor jim je moč in da bi ga tudi tisti zaslišali, za ktere je pisan in kateri Novic ne berejo. Dajte tedaj, prosim Vas, ta listik od rok do rok, da bo udaril ta moj glas na tiste ušesa, katerim to opominjevanje veljá.